

I akademia skal man visst ikke vektlegge effektivt arbeid

Jeg har i mine drøyt tretti år i sektoren knapt observert et velstrukturert og effektivt produsert tekstdokument.

Det var med mange gjenkjennende nikk jeg leste Hanne Østli Jakobsens frustrerte artikkel om Word i [Morgenbladet 1. november](#) i år – jeg har mer enn én gang kommet med nordnorske kraftuttrykk i anledning Microsofts svarte(ns) automagi som har lagt kjelker i veien for meg.

Rolf Marvin Bøe Lindgren har en del gode poenger i sitt [innlegg 6. november](#), som en kommentar til Jakobsens innlegg. Selv vil jeg gjerne komme med noen kommentarer fra en litt annen vinkel. En grunnfagseksamen i informasjonsvitenskap har i mange år holdt meg med jobber i skjæringspunktet mellom IT og fag, og jeg arbeider i dag i universitets- og høyskolesektoren.

Veldig mye av arbeidet mitt består i å produsere eller gjenbruke tekst, det gjelder flertallet av mine kolleger også. De ferdige kandidater vi sender ut i arbeidslivet, vil også ha som en av sine hovedoppgaver å produsere tekst. Man skulle tro at vi var interessert i å sende fra oss kandidater som kunne produsere tekst effektivt, rent teknisk sett.

Hva er tekstbehandling?

«Hvilken håndverker tar seg ikke tid til å lære verktøyet vedkommende bruker?» spør Lindgren i sitt innlegg. Håndverkere lærer seg nok sine verktøy – men det gjør man ikke i akademia. Jeg har i mine drøyt tretti år i akademia – som byråkrat, student, foreleser og sensor – knapt observert et velstrukturert og effektivt produsert tekstdokument. Vi ser ut til å leve i en tro om at tekstbehandling er noe man lærer av seg selv – den trenger visstnok inn i oss gjennom observasjon av tekster.

Tekstbehandling, synes man å tro, er å bruke en datamaskin til å produsere en tekst som ser korrekt og pen ut, slik jeg oppfatter holdningene i akademia. Men det er rent faktisk feil. Tekstbehandling er å bruke et dataverktøy til å lage en tekst som har struktur og som kan restruktureres, omformateres og gjenbrukes i ulike sammenhenger. For å gjøre dette bruker man Word-stiler – all tekst har en stil. Utseendet endrer man ved å endre stilens utseende, man markerer ikke tekst og endrer utseendet på den – eller man tilordner teksten en annen stil. Et velstrukturert Word-dokument lar seg også importere til andre programmer, for eksempel for talesyntese, slik at synshemmede kan få tilgang til innholdet.

Words forbannede svarte automagi medfører dessverre at selv vi som kan dette, sliter med å lage velstrukturerte tekster, Word insisterer på å ødelegge for oss. Og det lages dokumentmaler som bryter med kravene til strukturerte dokumenter.

Vik fra meg, praktiske ferdigheter

Akademia synes å tro at alt slikt praktisk lærer studentene før de kommer til universitetene og høyskolene, akkurat slik min generasjon lærte maskinskriving på ungdomsskolen. (Det er forresten også et savn. At skrivemaskinen ble borte, har ikke fjernet behovet for å lære

maskinskriving, altså bruk av *touch* for å skrive raskt, effektivt og med minimalt med tastefeil. Behovet har heller økt – men tilbudet om opplæring glimrer visst med sitt fravær.) Men studentene har ikke lært tekstbehandling i en egentlig forstand før de kommer til oss, de har lært å lage visuelt ok tekster. Som er det minst interessante, og som kan komme i veien for å lage velstrukturerte dokumenter.

Som foreleser for noen år siden, på et grunnemne i dokumentasjonsvitenskap, kom jeg til å nevne Word og bruk av stiler. Studentene som kom nokså rett fra videregående, var helt uforstående, dette hadde de ikke hørt om. Noen eldre studenter, med lærerbakgrunn, var like blanke. Dette antyder sterkt at de som kommer fra videregående, ikke kan dette, og de som skal lære dem det, kan det heller ikke.

Slik kommer vi, og dem vi sender fra oss med sine vitnemål, til å fortsette å arbeide med verktøy vi og de ikke kan, og som ingen lærer oss og dem. Ville vi stolt på en tømrer som ikke visste opp ned på sin hammer og sin øks? Neppe. Men i academia skal man ikke vektlegge praktiske ferdigheter og effektivt arbeid, synes det som.